

Cuprins

1. Făgăduința și compasiunea	5
2. Fima se scoală să meargă la lucru	8
3. Cutia cu viermi	17
4. Speranțe de-a deschide un capitol nou	33
5. Fima se udă leoarcă în ploaia torențială	46
6. De parcă i-ar fi fost soră	59
7. Cu pumni slabii	69
8. Un dezacord asupra întrebării cine sunt cu adevărat indienii ..	71
9. „Sunt atâtea lucruri despre care am putea vorbi, pe care le-am putea compara...“	82
10. Fima iartă și uită	95
11. Până la ultimul felinar	112
12. Distanță fixă dintre el și ea	118
13. Sursa tuturor relelor	120
14. Descoperind identitatea unui mare general finlandez	125
15. Povești înainte de culcare	142
16. Fima ajunge la concluzia că a mai rămas o sansă	155
17. Viață de noapte	162
18. „Te-ai uitat pe tine însuți“	169
19. La mănăstire	177
20. Fima s-a rătăcit prin pădure	178
21. Dar licuriciul a dispărut	192
22. Mi-e bine cu tine și aşa	196
23. Fima a uitat ce-a uitat	202
24. Rușine și vină	210
25. Degete care nu erau degete	226
26. Karla	246
27. Fima refuză să cedeze	247
28. În Itaca, pe malul apei	262
29. Înainte de intrarea sâmbetei	278
30. Cel puțin pe cât posibil	309

Redactor: Ștefania Nalbant
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Andreea Niță
DTP: Corina Roncea, Carmen Petrescu

Tipărit la Real

AMOS OZ
FIMA
Copyright © 1991, Amos Oz
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2017, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
OZ, AMOS
Fima / Amos Oz; trad. și note: Any Shilon. – București:
Humanitas Fiction, 2017
ISBN 978-606-779-147-1
I. Shilon, Any (trad.)
82

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382, 0723 684 194

Făgăduință și compasiunea

Cu cinci nopți înaintea nenorocirii, Fima avu un vis pe care îl notă la cinci și jumătate dimineața în jurnalul său. Era un carnet maroniu, care zăcea veșnic sub grămada dezordonată de ziare și reviste vechi, la picioarele patului. Își luase obiceiul să noteze în el tot ce văzuse peste noapte, stând încă în pat, în timp ce primele raze de lumină ale zorilor răzbăteau prin crăpăturile obloanelor. Chiar dacă nu văzuse nimic sau uitase ce văzuse, aprindea totuși veioza, mijea ochii, se ridică în capul oaselor, așeza pe genunchii ridicați o revistă mai groasă, ca să-i slujească drept masă de scris, apoi nota ceva în genul:

„Douăzeci decembrie – noapte fără vise“.

Sau:

„Patru ianuarie – ceva despre o vulpe și o scară, dar am-nuntele au dispărut“.

Obișnuia să scrie datele cu litere, nu cu cifre. Apoi se scula să meargă la baie, se întorcea și se culca din nou până când de-afară începea să se audă gânguritul porumbeilor, însotit de câte un lătrat de câine sau de ciripitul uimit al vreunei păsărele, care suna de parcă nu-și credea ochilor ce vedea. Fima își promitea să se scoale imediat, în două-trei minute, un sfert de oră cel mult, dar adormea uneori din nou și nu se trezea până pe la opt-nouă, fiindcă nu începea lucrul la clinică decât pe la ora unu. Somnul i se părea mai cinstit decât veghea. Deși ajunsese de mult la concluzia că adevarul e intangibil, voia să se distanțeze cât mai mult de micile minciuni care îi umpleau viața

zilnică asemenea unui praf fin, ce pătrundează până în cele mai tainice spărturi.

Luni, dis-de-dimineață, când niște licăriri tulburi, portocalii începură să se strecoare printre crăpăturile jaluzelor, se ridică în capul oaselor și notă:

„O femeie, mai curând atrăgătoare decât frumoasă, s-a apropiat de mine; nu a venit la biroul de recepție, ci a apărut de undeva din spatele meu, fără să dea atenție anunțului NUMAI PERSONALUL AUTORIZAT. Am zis: «Îmi pare rău, toate întrebările se pun la birou». A râs și a spus: «Am auzit, Efraim, am auzit». Am zis: «Doamnă, dacă nu ieșiți, voi fi silit să folosesc clopoțelul» (deși nu am aşa ceva). Auzind cuvintele astea a început să râdă din nou, un râs delicat și plăcut, ca apa proaspătă susurând într-un izvor. Avea umeri înguști, gâtul ușor ridat, însă pieptul și pântecele erau frumos rotunjite, iar pulpele strânse în ciorapi de mătase cu modele circulare. Combinarea de rotunjime și vulnerabilitate era atrăgătoare și înduioșătoare totodată. Sau poate emoționant era doar contrastul dintre chipul de învățătoare obosită și trupul bine proporționat. «Am o fetiță de la tine», a spus, «a venit timpul să o cunoști». Deși știam că nu aveam voie să-mi părăsesc postul și că era periculos să o urmez, mai ales desculț, fiindcă m-am pomenit deodată fără pantofi, în mintea mea s-a ivit un fel de semnal interior: dacă își va da părul pe umărul stâng, cu mâna stângă, atunci va trebui să-o urmez. Ea știa lucrul asta; cu o mișcare usoară și-a adus părul în față, până însă revărsat peste rochie și i-a acoperit sânul stâng, apoi a spus: «Vino». Am urmat-o pe câteva străzi și alei, pe scări și pe porți, apoi prin curți pietruite din orașul spaniol Valladolid, dar de fapt era, mai mult sau mai puțin, cartierul buharilor de-aici, din Ierusalim. Cu toate că femeia în rochie copilărească de bumbac și ciorapi sexy îmi era complet străină și era prima oară când dădeam ochii cu ea, voiam totuși să văd fetița. Ne-am continuat deci drumul prin intrări de case care dădeau în curți dosnice, pline de frânghii

cu rufe întinse la uscat, am mai străbătut câteva alei, după care am ajuns într-un fel de piață foarte veche, luminată de un felinar spălat de ploaie. Fiindcă începuse să plouă, nu tare, nu în rafale, aproape fără stropi, era mai mult un fel de pâclă ce plutea în văzduhul care se întuneca tot mai mult. N-am întâlnit nici un suflet pe drum. Nici măcar o pisică. Și iată că femeia s-a oprit dintr-o dată într-un pasaj ce purta urmele unei măreții apuse, semăna cu intrarea într-un palat oriental, dar probabil că era doar un tunel care legă două curți ce musteau de apă, cu cutii poștale distruse și dale fărâmicioase. După ce mi-a scos ceasul de la mână, a arătat spre o pătură militară zdrențuită, aflată într-o nișă de sub scări, de parcă luarea ceasului prevestea o anumită nuditate, iar acum trebuia să am o fetiță cu ea, aşa că am întrebat unde ne aflam și unde erau copiii, fiindcă pe drum fica s-a transformat nu știu cum în mai mulți copii. Femeia a spus: «Karla»¹. N-am reușit să înțeleg dacă acesta era numele fetiței sau al femeii care îmi punea mâinile pe sânii ei, sau dacă îi era frig din cauza golicuinii fetițelor slabe, sau era o invitație să o îmbrățișez și să o încălzesc. Când am strâns-o în brațe a început să tremure toată, nu de dorință, ci de deznașejde, și mi-a șoptit: «Nu-ți fie teamă, Efraim, cunosc un drum și am să te trec nevățamat în partea ariană». În vis, șoapta ei părea plină de făgăduință și compasiune, iar eu am continuat să am încredere în ea și să o urmez cu o bucurie extatică și nu am fost deloc surprins când, în vis, femeia s-a transformat în mama mea și nu am întrebat-o unde era partea ariană. Până am ajuns pe malul apei. Pe țărm stătea un bărbat cu mustață blondă, tunsă militarește, cu picioarele larg desfăcute, îmbrăcat într-o uniformă închisă la culoare, care a spus: «Trebui să separă».

Astfel m-am lămurit că îi era frig din cauza apei și că n-aveam să-mi vad niciodată. M-am trezit cuprins de tristețe și, nici măcar acum, când am terminat de scris, tristețea nu m-a părăsit.

1. Karla – nume propriu feminin. Se poate traduce în limba ebraică prin „ei îi este frig“ (*kar* = frig, *la* = ei).

Fima se scoală să meargă la lucru

Efraim se ridică din pat cu lenjeria transpirată, între deschise jaluzele și privi pe geam la începutul acelei zile de iarnă din Ierusalim. Casele din vecinătate nu i se părură apropiate, ci îndepărte de el și unele de altele, iar între ele zări nori joși și cenușii, ca niște vălătuci. Afară nu se vedea nici un semn de viață. De parcă visul continua încă. Dar acum nu mai erau alei pietruite, ci o stradă desfundată din capătul sud-vestic al cartierului Kiryat Yovel, un șir de blocuri turtite, construite repede și prost la sfârșitul anilor '50. Locatarii închiseseră aproape toate balcoanele, care cu ciment, care cu plăci de azbest, care cu sticlă sau cu aluminiu. Ici și colo se zăreau jardiniere goale și ghivece uitate pe balustrade ruginite. Departe, spre sud, dealurile Betleemului se contopeau cu norii cenușii și aveau o înfățișare sumbră și neispiritoare în dimineața asta, semănând mai degrabă cu niște mormane de gunoaie decât cu niște dealuri. Un vecin avea probleme cu mașina, care nu voia să pornească din cauza umezelii și a frigului. Motorul se îneca și se oprea, apoi se îneca iar prelung, răgușit, ca un tuberculos în fază terminală, cu plămâni mâncăți, care continuă totuși să fumeze fără încetare. Fima fu copleșit din nou de sentimentul că se afla acolo din greșeala și că ar fi trebuit să fie cu totul altundeva.

Dar care era greșeala și unde se găsea locul în care ar fi trebuit să fie nu știa în dimineața asta. De fapt, nu știuse niciodată.

Gemetele mașinii îi stârniră tusea de dimineață și se îndepărta de geam, fiindcă nu voia să înceapă ziua într-un fel atât

de patetic și de absurd. Leneșule! se certă singur și se apucă să facă exerciții simple, extensii și aplecări, în fața oglinzi pe care se zăreau insule și continente de murdărie. Oglinda era fixată pe partea de dinafără a ușii șifonierului vechi, de culoare maro, pe care i-l cumpărase tatăl lui în urmă cu treizeci de ani. Poate că ar fi fost bine să-o întrebe pe femeie ce anume trebuia să separe, dar pierduse prilejul.

În general, Fima nu suferea oamenii care stăteau la geam. Imaginea unei femei mai ales, uitându-se pe fereastră, cu spatele întors spre odaie, îi era de nesuportat. De multe ori, înainte de divorț, o scotea din sărite pe Yael, plângându-se de fiecare dată când o vedea stând așa, privind strada sau dealurile.

— Ce e, iar am încălcărat regulamentul?

— Știi că mă deranjează!

— Problema ta, Effy.

În dimineața asta, până și exercițiile în fața oglinzi îl enervau și îl oboseau. După un minut sau două se opri, zicându-și din nou că era un leneș. Respiră greu și adăugă ironic:

— Problema ta, amice.

Avea cincizeci și patru de ani și, din pricina vieții sale solitare, se obișnuise să vorbească uneori singur. I se părea un lucru firesc, ca și restul maniilor sale de burlac bătrân, de pildă, faptul că rătacea tot timpul capacul borcanului de dulceață, că își tăia părul numai dintr-o nară, uitând de a doua, că își descheia fermoarul pantalonilor în drum spre baie pentru a economisi timp, că nu nimerea vasul de toaletă când începea să facă pipi sau că trăgea apa în timp ce urina sperând că vezica poticnită avea să fie stimulată de clipocitul apei. Se străduia să termine cât mai curgea încă apa, așa că exista o întrecere permanentă între apa din bazin și propriul său lichid. Pierdea întotdeauna, fiind silit să aleagă între a aștepta enervant, cu scula în mână, până când bazinul se umplea din nou și putea să ia de la capăt, sau a renunță și a lăsa urina să băltească în toaletă până data viitoare. Nevrând nici să se dea bătut, nici să irosească timp

prețios aşteptând, se enerva și trăgea de lanț înainte de vreme. Asta nu făcea decât să golească bazinele, care nu era suficient de plin pentru ca apa să țășnească, și să-l pună din nou în fața alegerii înfiorătoare între aștepta iar sau a renunță și a pleca.

Avusese la viață lui ceva iubiri, câteva idei, un volum de versuri care la timpul său a dat naștere multor așteptări, ipoteze despre scopul universului, intuiții limpezi despre punctul în care țara o luase pe un drum greșit, un plan detaliat de-a fonda o nouă mișcare politică, aleanuri de un fel sau altul și dorința constantă de-a scrie un nou capitol al vieții sale. Și iată-l aici, stând în apartamentul său neîngrijit într-o dimineață urâtă și ploioasă, prins în lupta umilitoare de a-și elibera colțul cămașii din fermoarul pantalonilor. În timp ce afară o pasare murată de ploaie repeta la nesfârșit aceeași frază muzicală din trei note, de parcă ajunsese și ea la concluzia că avea de-a face cu un retardat mintal, care n-avea să-nțeleagă niciodată nimic.

Astfel, prin recunoașterea dureroasă a slabiciunilor sale de burlac între două vârste, prin clasificarea și enumerarea lor, Fima spera să se îndepărteze de el însuși, să creeze o distanță ironică și să-și apere visurile și respectul de sine. Uneori însă, această urmărire obsesivă a tabieturilor sale ridicolă sau imorală îi se părea nu o linie de apărare între el însuși și celibatarul trecut de prima tinerețe, ci mai degrabă o strategie a acestuia din urmă, pentru a se descotorosi de el și a-i uzurpa locul.

Hotărî să se întoarcă la şifonier și să se studieze în oglindă. Și să-și privească trupul nu cu dezgust, disperare sau autocompătimire, ci cu resemnare. Din oglindă îl privea un funcționar palid, cam corpolent, cu colaci de grăsimi în jurul taliei, lenjerie de corp nu prea curată, păr negru și rar pe picioarele albe, prea subțiri în comparație cu burta, plete aproape cărunte, umeri lăsați, pieptul atârnând, alb ca brânza și sfârcurile încunjurate de bubițe de grăsimi, dintre care una era infectată. Începu să le stoarcă între degetul mare și arătător, privindu-se în oglindă. Golirea lor și țășnirea lichidului gălbui îi trezea o placere vagă,

impură și iritantă. Cincizeci de ani, ca sarcina unei femele de elefant, funcționarul acesta șters se dezvoltase în pântecul copilului, al adolescentului și al Tânărului. Iată că cei cincizeci de ani trecuseră, sarcina ajunsese la termen, pântecul se deschise, iar fluturele născuse cradală. În această cradală Fima se recunoscu pe el însuși.

Înțelese de asemenea că acum rolurile erau inversate, că în adâncul pântecului ca o cradală avea să se ascundă de-aici înainte, pentru totdeauna, copilul cu ochi mari și membre lungi și delicate.

Resemnarea însoțită de o ușoară ironie conține uneori propriul său revers: un dor interior nestăpânit după copilul, Tânărul și adulțul din al cărui pântec a apărut cradală. Așa se făcea că din când în când simțea din nou, pentru o clipă, întoarcerea lucrurilor pe care le pierduse și care nu mai puteau fi recuperate niciodată, însă purificate, imune la distrugere, ferite de durere și dor. Ca prinsă într-o bulă de sticlă, iubirea lui Yael îi era redată pentru o clipă, cu atingerea ușoară a limbii și buzelor ei în spatele urechii sale și șoapta ei: „Aici, atinge-mă aici“.

În baie se trezi pus în încurcătură descoperind că i se terminase spuma de bărbierit, până când îi veni ideea strălucită să încerce să se radă cu un strat gros de săpun obișnuit. Numai că acesta se dovedi a avea un miros acru, de subsuori transpirate în zi de caniculă. Își rase obrajii cu lama până când deveniră roșietici, însă uită de tuleiele de sub bărbie. Apoi făcu un duș fierbinte, după care își adună curajul și se căti treizeci de secunde cu apă rece, simțindu-se pentru o clipă vioi și pregătit să deschidă un capitol nou al vieții sale, până când prosopul, umed încă de ieri, de alaltăieri și din zilele de dinainte, îl învălu din nou în propriul său miros nocturn, de parcă ar fi fost silit să îmbrace o cămașă deja purtată.

Din baie intră în bucătărie și puse apă la fierb pentru cafea; spăla una din ceștile murdare din chiuvetă, puse în ea două tablete de zaharină și două lingurițe de cafea solubilă, apoi se

duse să și facă patul. Lupta cu cuvertura îi luă trei-patru minute. Când se întoarse în bucătărie își dădu seama că uitase frigiderul deschis peste noapte. Scoase din el margarina, dulceața și un iaurt pe care îl începuse ieri, dar descoperi că un gândac tâmpit hotărâse să se sinucidă exact în iaurtul deschis. Încercă să pesculiască încet cadavrul cu o linguriță, dar nu reuși decât să-l scufunde. Aruncă iaurtul la gunoi și se mulțumi numai cu cafea neagră, presupunând, fără să verifice, că laptele se înăcrise din cauză că uitase ușa frigiderului deschisă. Intenționa să dea drumul la radio ca să asculte știrile. Ieri avusese loc o ședință de cabinet extraordinară, care se prelungise până târziu în noapte. Oare fuseseră parașutați soldați din unitățile de elită la Damasc, ca să-l captureze pe președintele Assad¹? Sau, din contră, Yasser Arafat voise să vină la Ierusalim să se adrezeze parlamentului israelian? Fima prefera să credă că la știri o să se vorbească doar despre devalorizarea monedei naționale, șekelul, sau despre vreun nou caz de corupție. Se imagină convocându-și miniștrii la o ședință de cabinet, în miez de noapte. Un vechi avânt revoluționar din anii mișcării de tineret îl făcu să țină această ședință într-o clasă a unei școli dărăpăname din cartierul Katamon, printre băncile cu vopsea scorojită și formulele matematice scrijelite cu creta pe tablă. El se va așeza, îmbrăcat într-o haină simplă, muncitorească, și niște pantaloni uzați, nu la catedră, ci pe pervazul ferestrei. Le va prezenta fără menajamente situația reală. Îi va șoca pe miniștrii săi, arătându-le catastrofa iminentă. Spre dimineață va obține adoptarea cu majoritate de voturi a deciziei de-a retrage toate trupele noastre din Fâșia Gaza, chiar fără nici un acord preliminar. „Dacă vor trage asupra așezărilor noastre, îi vom bombardă din aer. Dar dacă vor sta liniștiți, dacă vor dovedi că doresc într-adevăr pacea, vom aștepta un

1. Hafez al-Assad (1930–2000) – președinte al Siriei între anii 1971 și 2000 care a dus o politică intransigentă referitoare la Înălțimile Golan, ocupate strategic de către Israel.

an-doi și vom începe să purtăm tratative cu ei în privința viitorului orașelor Ŝem și Hebron.“

După cafea îmbrăcă un pulover gros, uzat, pe care îl lăsase Yael, se uită la ceas și își dădu seama că pierduse știrile de la ora șapte. Coborî deci să ia ziarul din cutia poștală, dar uită cheia, ceea ce îl sili să-l scoată cu forță prin deschizătura ei și să rupă prima pagină. Urcând scările, se oprea și citea titlurile, apoi iar urca și iar se oprea; ajunsese la concluzia că țara căzuse în mâinile unei bande de nebuni care îi tot dădeau înainte cu Hitler și cu Holocaustul și se repezeau întotdeauna să distrugă orice sansă de pace, văzând în ea un complot nazist pentru a ne nimici. Ajungând la ușă, își dădu seama că se contrazicea din nou și se puse în gardă în privința isteriei și a miorăieliei care caracterizau intelectualitatea israeliană: Trebuie să ne ferim de tentația stupidă de-a crede că istoria îi pedepsește până la urmă pe cei răi. Pe când își pregătea cea de-a doua ceașcă de cafea, îi veni în minte, contrar a ceea ce gândise înainte, argumentul pe care obișnuia să-l folosească în disputele sale cu Uri Gefen, Tsvika și restul bandei: Trebuie să învățăm să existăm și să acționăm în situații speciale, care pot dura ani de zile, în loc să ne supărăm pe realitate. Faptul că suntem nepregătiți din punct de vedere mental să trăim în cadrul unei situații deschise, că vrem să ajungem imediat la ultimul rând și să stabilim chiar în clipa asta situația finală, acestea sunt cauzele reale ale impotenței noastre politice.

Când termină de citit ce avea de comentat critica televiziunii despre un program pe care intentionase să-l urmărească ieri, dar uitase, era deja trecut de opt și pierduse din nou știrile, drept pentru care hotărî furios că era timpul să stea la birou și să se apuce de lucru. Își repetă cuvintele din vis: Trebuie să separi. Ce să separe și de ce? O voce caldă și blândă, nici masculină, nici feminină, însă plină de compasiune, îi șopti: Unde ești, Efraim? Iată o întrebare foarte bună, își zise Fima.

Se așeză la masă și privi scrisorile la care nu răspunseră și lista de cumpărături pentru băcănie pe care o pregătise sămbătă

seara, apoi își aminti că trebuia să telefoneze urgent cuiva, într-o problemă ce nu suferea amânare, dar nu-i venea în cap sub nici o formă cui și în ce problemă. Formă deci numărul lui Țvika Kropotkin, îl trezi din somn, se bâlbâi și se scuză îndelung, însă îl ținu totuși mai bine de douăzeci de minute pe fir perorând despre tacticile stângii, despre modificările ce se întrevedeau în poziția Statelor Unite și bomba cu explozie întârziată a fundamentalismului islamic ce ticăia peste tot în jurul lor, până când Țvi îl întrerupse:

— Fima, scuză-mă, nu te supăra, dar trebuie să mă îmbrac și să fug, întârzi, am un curs de ținut.

Fima încheie con vorbirea aşa cum o începu se, cu niște scuze interminabile, și din nou nu-și aminti dacă el trebuia să telephoneze cuiva în dimineața asta sau, din contră, dacă trebuia să aștepte un telefon urgent, pe care poate că îl pierduse din cauza con vorbirii cu Țvi. Care, după cum își dădu seama, nu fusese o con vorbire, ci un monolog al său. Renunță deci să-l mai sună pe Uri Gefen și cercetă cu deosebită atenție formularul computerizat pe care îl promise de la bancă, fără să înțeleagă dacă i se creditase contul cu șase sute cincizeci de șekeli și i se debitase cu patru sute cincizeci sau invers. Capul îi căzu în piept și prin fața ochilor săi închiși trecură multimi de fanatici musulmani, scandând lozinci și versete din Coran, distrugând și arzând tot ce le stătea în cale. Apoi piața se goli și nu mai rămaseră decât bucăți de hârtie îngălbenită care zburau în vânt și se amestecau cu glasul ploii ce cădea de-aici și până pe dealurile Betleemului, învăluite într-o ceață cenușie. Unde ești, Efraim? Unde e partea ariană? Si dacă îi e frig, de ce îi e?

Îl trezi atingerea unei mâini grele și calde. Deschise ochii și văzu mâna brună a tatălui său odihnindu-se pe piciorul lui, ca o broască țestoasă. Era o mâna îmbătrânită, bătătorită, cu unghii îngălbenite, acoperită de ridicături și adâncituri, străbătută de vase de sânge închise la culoare, cu pete de pigment printre smocuri de păr rar. O clipă fu cuprins de panică, însă imediat

își dădu seama că era mâna lui. Se trezi și citi de trei ori la rând ideile pe care le notase sămbătă pentru articolul pe care promisese să-l predea astăzi. Dar ceea ce intenționase să scrie, ceea ce îl incitase ieri la o polemică diabolică, i se părea acum fad. Până și dorința de-a scrie i se domolise.

Reflectând puțin asupra situației, hotărî că încă nu era totul pierdut. Era doar o problemă tehnică. Din cauza cerului înnorat și a pâclei umede nu era suficientă lumină în cameră. Avea nevoie de lumină. Asta era tot. Aprinse lampa de pe birou, sperând că lucru asta va aduce un nou început articolului său, dimineații sale, vieții lui. Dar își dădu seama imediat că lampa era defectă. Sau poate doar becul era ars? Se repezi la dulapul din hol și, contrar așteptărilor, găsi acolo un bec de rezervă, ba chiar izbuti să-l schimbe pe cel vechi fără probleme. Dar și becul cel nou era ars sau poate că se afla doar sub influența primului. Se duse deci să caute un al treilea bec, însă pe drum îi veni ideea să încerce lumina din hol, fapt care îl sili să scutească de orice vină cele două becuri anterioare, întrucât totul se datora unei pene de curent. Ca să facă totuși ceva, se hotărî să-i telefoneze lui Yael. Dacă o să-i răspundă soțul ei, o să închidă. Dacă o să dea peste ea, inspirația momentului o să-l ajute fără îndoială să găsească cuvintele potrivite, întocmai ca pe vremuri când, după o ceartă aprigă, o împăcase spunându-i: Dacă nu am fi căsătoriți, și-aș cere chiar acum să te măriți cu mine. Iar ea, zâmbind printre lacrimi, îi răspunse: Dacă nu ai fi deja soțul meu, aş accepta. După zece sau douăzeci de încercări zadarnice, Fima înțelese că Yael chiar nu voia să vorbească cu el, sau poate că Ted se lăsa cu toată greutatea pe telefon și o împiedica să ridice receptorul.

În orice caz, se simțea deja foarte obosit. Peregrinările sale nocturne pe străduțele Valladolidului îi stricaseră dimineața. Iar la ora unu trebuia să se prezinte la lucru, în spatele biroului de recepție al clinicii private din Kiriat Šmuel. și era deja nouă și douăzeci. Fima mototoli hârtia cu ideile pentru articol, factura la electricitate și lista de cumpărături și le aruncă la coș,

pentru ca biroul să fie în sfârșit gol și pregătit pentru lucru. Se duse în bucătărie să-și facă încă o ceașcă de cafea și, în timp ce aștepta să fiarbă apa, stând în semiîntuneric, își aminti luminile înserării în Ierusalim, cu treizeci de ani în urmă, în strada Agrippa, la ieșirea din cinematograful Eden, la câteva săptămâni după excursia sa în Grecia. Yael îi spusese atunci: Da, Effy, te iubesc destul de mult și îmi place să te iubesc și să te ascult vorbind, dar ce te face să crezi că dacă vei înceta pentru câteva clipe să vorbești, vei înceta să exiști? Iar el tăcuse ca un copil pe care îl dojenise maică-sa. După vreun sfert de oră în care ceainicul nici nu începuse măcar să fiarbă, cu toate că își amintise de două ori să-l fixeze mai bine în priză, își dădu seama în sfârșit că fără curent n-avea cum să-și facă nici o cafea. Așa că se băgă, complet îmbrăcat, sub plapuma groasă, de iarnă, potrivii ceasul să sună la douăsprezece fără un sfert, îngropă jurnalul cu vise sub grămadă de ziare și reviste de la picioarele patului, se înveli până la bărbie și se strădui să-și concentreze gândurile asupra femeilor, reușind să ajungă la erecție; o apucă cu toate cele zece degete, ca un hoț care se cățără pe burlan sau, zâmbi în sinea lui, ca un om care se îneacă și se agață de un pai. Însă oboseala era mult mai puternică decât dorința, așa că renunță și adormi. Afară ploaia se întețea.

3
Cutia cu viermi

La știrile amiezii auzi că un Tânăr arab fusese lovit și ucis de un glonț din plastic, scăpat probabil din arma unui soldat, în tabăra de refugiați de la Jebeliyah, în timp ce tinerii arabi aruncau cu pietre în soldați, iar apoi cadavrul fusese furat de la spitalul din Gaza de niște tineri mascați. Se făceau încă investigații asupra împrejurărilor în care se produsese incidentul. Fima reflectă puțin la formularea comunicatului. Îi displăcu în mod special expresia „ucis de un glonț de plastic“. Iar cuvântul „probabil“ îl făcu să clocotească de furie. De asemenea se enervă, la modul mai general, din cauza verbelor la ditatea pasivă care începeau să pună stăpânire pe limbajul comunicatelor oficiale, ca și pe limba vorbită.

Deși era foarte posibil ca tocmai un sentiment sănătos și lăudabil de rușine să fi fost cel care ne împiedica să anunțăm pur și simplu: un soldat evreu a tras într-un Tânăr arab și l-a omorât. Pe de altă parte, limbajul acesta infect sugera permanent căarma, împrejurările care erau investigate și glonțul de plastic purtau întreaga vinovătie, ca și cum tot răul s-ar fi întâmplat din vina cerului, și totul ar fi fost predestinat.

Și de fapt, își zise, cine stie?

La urma urmei, exista un fel de farmec secret în cuvintele „vina cerului“.

Apoi se enervă pe el însuși. Nu exista nici un farmec, nici un secret. Era mai bine să lase cerul în pace.

Fima își împunse cu o furculiță fruntea, tâmpla, ceafa și încercă să ghicească sau să intuiască într-un fel ce simte cineva